

Előszó a 2022. évi éves versenypolitikai jelentéshez

Margrethe Vestager, ügyvezető alelnök és a versenypolitikáért felelős biztos

2023-ban ünnepeljük az egységes piac fennállásának 30. évfordulóját. Az egységes piac, amely közelebb hozza egymáshoz az uniós polgárokat és vállalkozásokat, az Unió egyik legnagyobb vívmánya, továbbá az egyik legjobb eszközünk a béke előmozdítására, értékeink védelmére és polgáraink jólétének biztosítására.

Bizonytalanságokkal teli időszakban ünnepeljük ezt az évfordulót. Világunk mélyreható változásokon megy keresztül. Szabályokon alapuló gazdasági rendünk stabilitása és kiszámíthatósága megrendült. A legdrámaibb és legtöbb áldozatot követelő változást Oroszország Ukrajna elleni agressziója jelenti, de a geopolitikai helyzet átalakulása számos módon érinti az egységes piacot, legyen szó akár az ellátási láncok túlterheltségéről, akár a kereskedelemre gyakorolt hatásokról. Lépéseket kell tennünk a szén-dioxid-kibocsátás drasztikus csökkentése és a világgazdaság klímasemlegessé tétele érdekében is, és e célok – szerencsére – az Európai Unión kívül is elfogadottá váltak. A digitális átállásról sem szabad megfeledkeznünk. Gazdaságunk, akárcsak az életünk, már jelentős mértékben a digitális térbe helyeződött át. Egyes esetekben azonban ez a tér nem olyan nyitottan és egyenlő versenyfeltételekkel működik, ahogy az helyénvaló lenne.

Mindezek a változások mélyreható következményekkel járnak, és új kockázatokat, ám új lehetőségeket is teremtenek. Az uniós versenypolitika fontos szerepet játszik a gazdasági átmenetek negatív hatásainak enyhítésében, egyúttal maximalizálja azok előnyeit.

A digitális gazdaságra való átállás hatalmas lehetőségeket teremtett a gazdasági növekedésre és hatékonyságra, és ez a jövőben is így lesz. A versenyszabályok érvényesítése elengedhetetlen lesz ahhoz, hogy a digitális piacok nyitottak és versengőek maradjanak. E jogérvényesítéssel párhuzamosan a digitális piacokról szóló jogszabály végrehajtására is sor kerül, amely 2022 novemberében lépett hatályba és 2023 májusától lesz alkalmazandó. Célja, hogy fenntartsa a versenyt a digitális piacokon és véget vessen az online működő vállalkozások tekintetében kapuőrként fellépő vállalatok tisztességtelen gyakorlatainak. A Bizottság célja, hogy 2023-ban kijelölje az első kapuőröket, és 2024-ig biztosítsa a kötelezettségeknek és tilalmaknak való teljes megfelelést.

A Bizottság 2022 márciusában – mindössze egy hónappal Oroszország Ukrajna elleni, provokáció nélkül indított inváziója után – elfogadta az állami támogatásokra vonatkozó ideiglenes válságkeretet, hogy a tagállamok támogatni tudják azokat az életképes vállalkozásokat, amelyeket súlyosan érintettek a háború hatásai. 2023 márciusában e keret továbbfejlesztésével jött létre az ideiglenes válság- és átállási keret, amely lehetővé teszi a tagállamok számára, hogy az energia fegyverként való felhasználására adott azonnali válaszpénzesítésekkel túlmenően a zöld átállás felgyorsításával kezeljék a szélesebb körű kihívásokat. A továbbfejlesztett keret tágabb hatálya többek között lehetővé teszi a tagállamok számára, hogy támogassák az átálláshoz nélkülözhetetlen technológiák és nyersanyagok kiválasztására irányuló termelőberuházásokat, különösen akkor, ha fennáll a beruházások EU-n kívülre való áthelyezésének kockázata. Gondoskodtunk arról is, hogy a kihívásokra adott válaszaink továbbra is hűek legyenek elveinkhez: az egységes piac integritásának megőrzése érdekében az új keret célzott és ideiglenes, az átállással kapcsolatos új rendelkezések 2025-ig alkalmazandók.

A külföldi támogatásokról szóló rendelet 2022. novemberi elfogadásával az EU egy egyenlőtlen helyzetet korrigál: míg az EU-n belül nyújtott állami támogatásokat már régóta ellenőrizzük, az EU-ban üzleti tevékenységet folytató vállalkozásoknak harmadik országok által nyújtott támogatásokra nem vonatkozott ilyen ellenőrzés. Az EU most egyenlő versenyfeltételeket teremt, és 2023-ban a Bizottság megkezdi a rendelet végrehajtását és érvényesítését. A Bizottság célirányos végrehajtásra törekszik, és a döntéshozatali gyakorlat kialakulásával biztosítani fogja az egyértelműséget és kiszámíthatóságot. Ezáltal meg fogja őrizni a nyitott egységes piacot; ahol székhelyétől függetlenül minden vállalkozás tisztességes és egyenlő feltételek mellett versenyezhet.

Az említett, átalakulást hozó események és kezdeményezések ellenére a versenyszabályok szokásos érvényesítése minden területen zavartalanul folyt. Az antitröszt területén a Bizottság két kartellügyben hozott határozatot, amelyek a fémcsomagolás, illetve a sztírol monomer piacát érintették. A Bizottság a digitális szférára vonatkozóan is tett intézkedéseket: jogilag kötelezővé tette az Amazon által felajánlott kötelezettségvállalásokat, elosztatva azokat a versenyjogi aggályokat, amelyek az eladóknak a Buy Box-hoz és a Prime programhoz való hozzáféréseivel kapcsolatban merültek fel. A Bizottság az Apple-nek is kifogásközlést küldött, amely előzetes megállapításokat tartalmaz arra vonatkozóan, hogy a vállalat korlátozhatja a versenyt saját fizetési megoldása, az Apple Pay javára. A gyógyszeripari ágazatban a Bizottság kifogásközlést küldött a Tevának, amelyben előzetesen megállapította, hogy a vállalat visszaélt a szabadalmi rendszerrel, továbbá visszaélészerű lejárató kampányt folytatott a versengő gyógyszerekkel szemben.

Ami az összefonódás-ellenőrzést illeti, a Bizottság 2022-ben 368 összefonódási határozatot fogadott el, és 18 esetben avatkozott be. Ezek közül az összefonódások közül tizenkettőt feltételek mellett hagyott jóvá, kettőt pedig megtiltott (a Daewoo Shipbuilding & Marine Engineering CO., Ltd-nek a Hyundai Heavy Industries Holdings által tervezett felvásárlását és a GRAIL Illumina általi felvásárlását). Négy bejelentett ügylettől a felek a II. szakaszban elálltak.

Az állami támogatások ellenőrzésének területén a Bizottság 2022-ben 195 határozatot fogadott el az ideiglenes válságkeret alapján, és a 27 tagállam által bejelentett, összesen 182 nemzeti intézkedést hagyott jóvá, amelyek együttesen mintegy 670 milliárd EUR összegű támogatást tettek ki. 2022-ben folytatódott a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz végrehajtása: a Bizottság közel 80 határozatot fogadott el a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközből finanszírozott intézkedésekről. Emellett a Bizottság két, közös európai érdeket szolgáló fontos projektet engedélyezett a hidrogéntechológiai értékláncon belül.

Végezetül a Bizottság továbbra is elkötelezetten törekedett annak biztosítására, hogy szabályaink változatlanul megfeleljenek a célnak, ami a jelenlegi változások közepette talán fontosabb, mint bármikor. E célból 2022-ben folytatta az uniós versenypolitikai keret átfogó felülvizsgálatát: elfogadta az éghajlatvédelmi, a környezetvédelmi és energetikai állami támogatásokról szóló új iránymutatását, a széles sávú hálózatokhoz nyújtott állami támogatásokról szóló új iránymutatását, a vertikális megállapodásokra vonatkozó új szabályait, valamint konzultált az érdekelt felekkel a vállalkozások közötti horizontális együttműködésre vonatkozó felülvizsgált szabályokról.

A cél az, hogy a lehető legjobban felkészüljünk az elkövetkező 30 évben esetlegesen felmerülő kihívásokra.
